

התנועה למען איכות השלטון בישראל, ע"ר
ע"י ב"כ עוה"ד אליעד שרגא ו/או נילי אבן חן ו/או תומר נאור
ו/או זוהר אלטמן-רפאל ו/או יעל קריב-טייטלבאום

מרח' יפו 208 ירושלים
ת.ד. 4207 ירושלים 91043
טל': 02-5000073 ; פקס : 02-5000076

העותרת

- נ ג ד -

1. הכנסת

ע"י הלשכה המשפטית, הכנסת, ירושלים
טל': 02-6408479 ; פקס : 02-6753495

2. ממשלת ישראל

3. שר הביטחון

4. צה"ל

5. המדפיס הממשלתי

המשיבים 2-5 ע"י פרקליטות המדינה
רח' צ'אלח א-דין 29, ירושלים
טל' : 02-646666 ; פקס : 02-6467011

המשיבים

תגובה מטעם העותרת

אקדמות מילין:

1. ביום 12.03.2014, לפני כמעט ארבע שנים, הוגשה העתירה שבכותרת, אשר עניינה בחוקתיותו של חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 19), התשע"ד-2014. לימים אוחדה עתירה זו עם עתירות נוספות שהוגשו כנגד חוק זה, כמו גם עם עתירות שהוגשו כנגד חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 21), התשע"ו-2015 (שניהם ביחד, להלן: "החוק"). במוקד עתירות אלו עמד ביטול פרק ג' לחוק שירות ביטחון [נוסח משולב], התשמ"ו-1986 (להלן: "חוק שירות הביטחון"), המעגן את הפטור אשר ניתן לציבור החרדי מחובת הגיוס הכללית.

2. ביום 12.09.2017 קיבל בית המשפט הנכבד את העתירות, והחליט על ביטול החוק לאור פגיעתו הבלתי מידתית בזכות החוקתית לשוויון, ובשל היותו חסר קשר רציונלי למטרתו המוצהרת – קידום השוויון בנטל השירות הצבאי. כך סיכמה את נימוקיה כב' הנשיאה נאור, בפס' 97 לפסק דינה:

"הסדר הגיוס החדש לוקה ברצף של כשלים מובנים ואינהרנטיים שהם בבחינת "פגמים גנטיים" היורדים לשורש ההסדר. מבין הכשלים, ראוי לציין במיוחד את העובדה שההסדר נותר וולונטארי לחלוטין בתקופת ההסתגלות הראשונה וגם לגבי רבים מקרב תלמידי הישיבות בתקופת ההסתגלות השנייה, שאורכה שלוש שנים נוספות. גם בתקופת ההסתגלות השנייה, שבה קיים לכאורה אלמנט מחייב, ההסדר נתון במידה רבה לשיקול דעתו של שר הביטחון. הכשל החמור ביותר נעוץ בזמניותו של הסדר הגיוס החדש, שבהגדרה אינו מגדיר את יעדי הקבע שאליהם יש להגיע בסוף התהליך. פגם זה מעצים ומחמיר את הפגמים האחרים שעליהם הצבעתי ודן את ההסדר לכשלון. מרבית הפגמים הללו דומים במהותם לפגמים שמהם סבל הסדר הגיוס הקודם, אשר הובילו לכישלונם פעם אחר פעם במבחן הקשר הרציונאלי."

3. עוד הוחלט, כי הביטול לא יכנס לתוקפו באופן מיידי, כי אם לאחר שנה, דהיינו ביום 12.09.2018 – פרק זמן ארוך ביותר – אשר נועד להוות "תקופת התארגנות" לרשויות הצבא ולכנסת. כך הסבירה זאת הנשיאה בפס' 104 לפסק דינה:

"פרק הזמן שנקבע הוא ארוך, ולא בכדי. תקופת התארגנות זו עשויה להיות נחוצה לרשויות הצבא ולמערך השירות הלאומי-אזרחי. בפרט היא נועדה להקנות לכנסת פרק זמן ראוי כדי לדון כנדרש בהסדר החוקי שלדעתה צריך לחול לגבי גיוסם של תלמידי הישיבות ובכלל זה לתת סיפק בידה לחוקק חוק חדש ככל שהיא תראה צורך בכך. [...] אם יוחלט להנהיג הסדר גיוס מיוחד לתלמידי הישיבות, החורג מהוראותיו של חוק שירות ביטחון, יהא עליו לעלות בקנה אחד עם העקרונות המנחים שנקבעו בפסיקה."

4. כעת, כחודשיים לפני מועד בטלות החוק על-פי להחלטת בית המשפט, מבקשת המדינה לדחות את מועד בטלותו של החוק בשבעה חודשים נוספים. זאת, בכדי להשלים את חקיקתה של הצעת חוק שירות ביטחון (תיקון מס' 25) (שילוב תלמידי ישיבות), התשע"ח-2018 (להלן: "תיקון מס' 25") – קרי, ניסיון נוסף לעיגון הפטור משירות צבאי לבני הישיבות, וכדי להימנע מ"הוואקום הנורמטיבי" שעשוי להיווצר לכאורה במידה שלא ידחה מועד הבטלות.

5. צורך זה, טוענת המדינה, עלה עקב היותה של הסוגיה רגישה ומורכבת בחברה הישראלית, נימוק אשר נתלה הן בחשש שהביע בית המשפט הנכבד כי "מה שהיה הוא שיהיה" – מצב בו הפגמים הרבים בחוק יביאו לחזרת נוסחו החדש לפתחו של בית המשפט (פס' 7 לפסק דינו של כב' השופט עמית; פס' י' לפסק דינו של כב' השופט רובינשטיין), והן במציאות העובדתית, לפיה אכן לא עמדה הממשלה בחובה שהוטלה עליה.

6. לטעמה של העותרת, מדובר בניסיון נוסף, ציני ובוטה, לגרור רגליים ולהימנע מקבלת החלטה בעניין החשוב, וחמור מכך – ניסיון "לגלגל" את האחריות ליצירת הסדר לשילוב תלמידי ישיבות בצה"ל אל הממשלה הבאה, כהמשך לנוהג שהשתרש במקומותינו מזה שנים רבות.

7. אשר על כן, אין לעותרת אלא **להתנגד לבקשת המדינה**, וזאת מתוך הטעמים אשר יוצגו להלן:

תקופת ההתארגנות מוצתה ולכן אין לדחות את ביצוע פסק הדין

8. בראשית הדברים, עומדת נקודת המוצא לדין, לפיה לא יידחה ביצוע פסק דין אשר מראש שקלל את תקופת ההתארגנות הדרושה לשם ביצועו, ובפרט שהנימוקים לבקשה לדחיית ביצוע פסק הדין כבר קיבלו ביטוי בפסק הדין עצמו.

9. גישה זו קיבלה ביטוי בבג"ץ 9949/08 חמאד נ' שר הביטחון, (פורסם בנבו, 14.11.2016) (להלן: "עניין חאמד"), בפסק דינה של כב' הנשיאה נאור:

"פסק הדין בענייננו ערך את האיזון בין השיקולים השונים, איזון המתבטא בשהות הניכרת שניתנה לביצועו [...] בנסיבות אלה, בקשת המדינה – הנסמכת בעיקרה על שיקולים שכבר "שוקללו" בפסק הדין המקורי – מהווה למעשה ניסיון לשנות את האיזונים שנקבעו בו. זאת לא ניתן לקבל. קביעתו של בית המשפט בדבר מועד הפינוי הינה חלק מרכזי מהתוצאה האופרטיבית הסופית של פסק הדין. פסקי-דין יש לקיים. כפי שנפסק באחת הפרשות: "משניתן פסק דין סופי בהתדיינות, אין הצדדים יכולים להעלות טענות, בוודאי בנושאים שהוכרעו בפסק הדין... פסק הדין מבהיר לכלל הגורמים המעורבים שהסתיים ההליך המשפטי, ובכפוף לחריגים ייחודיים, על הגורמים הרלוונטיים לפעול ליישומו של פסק הדין ולביצוע התוצאה האופרטיבית שנקבעה בו". [עניין חאמד, פס' 20 בפסק דינה של הנשיאה נאור; ההדגשות הן של הח"מ].

10. כמובן, לבית המשפט הנכבד עומדת כמובן הסמכות לחרוג מהלכה זו ולשנות נקודת איזון זו, אולם לאור האמור, ולאור ההלכה אשר נטעה שורשים עמוקים בפסיקה הישראלית, בית המשפט ישתמש בסמכותו לדחיית ביצוע פסק דין במשורה, ובמקרים חריגים בלבד – במקרים בהם הדבר דרוש למניעת אי-צדק משווע:

"כידוע, לבית המשפט סמכות טבועה להאריך מועדים שנקבעו בפסק-דין. עם זאת, סמכות זו נועדה רק למקרים חריגים, שבהם הארכת המועד דרושה לצורך מניעת אי-צדק משווע [...] הריסון הדרוש בהפעלת הסמכות הוסבר בהחלטתי בעניין מגרון השני, " ... הארכת מועד עלולה להותיר על כנו מצב בלתי חוקי, הארכת מועד עלולה לפגוע באינטרס ההסתמכות של מי מהצדדים, הארכת מועד עלולה לפגוע בסופיות הדין, הארכת מועד במקום שאין הצדקה לכך עלולה גם לפגוע בעקרון שלטון החוק. על כן, מדובר כאמור, בסמכות שיש להשתמש בה בזהירות" (שם, פסקה 11; ראו גם: עניין גבעת האולפנה, פסקה 7). [עניין חאמד, פס' 18 בפסק דינה של הנשיאה נאור; ההדגשות הן של הח"מ]

11. ואכן, ניכר כי הטעמים עליהם עמדה כב' הנשיאה תקפים ביתר שאת גם בעניינינו. לא זו בלבד שדחיית ביטול החוק תביא לשימור מצב בלתי חוקי בעל פוטנציאל לפגיעה בעיקרון שלטון החוק, כי אם מדובר בשימור פגיעה בבסיסה של זכות יסוד הנמצאת בליבת הזכויות החוקתיות שהוגדרו בפסיקה – הזכות לשוויון, וזאת, כפי שעולה מפסק הדין, בלא קשר רציונלי לתכלית החברתית אותה מתיימרת הפגיעה לקדם.

12. יודגש, כי לא זו בלבד שלא הציגה המדינה כל יסוד לאמין כי אי-דחיית ביטול החוק תביא לחוסר צדק, ובפרט שלא לחוסר צדק משווע, כי אם מהאמור עולה כי דווקא דחיית ביצוע פסק הדין היא זו אשר תביא לשימור חוסר הצדק הנוכחי.

13. ולעניין זה, תבקש העותרת לציין כי המבחנים אותם יישם בית המשפט הנכבד לבחינת הקשר הרציונלי להגשמת תכלית קידום השוויון בנטל הגיוס במסגרת פסק הדין, ובגינם פסל את החוק – זהים למבחנים בגינם נפסל בעבר חוק דחיית שירות לתלמידי ישיבות שתורתם אומנותם

בפסק הדין שנתן במסגרת בג"ץ 6298/07 **רסלר והתנועה לאיכות השלטון ואח' נ' כנסת ישראל** (להלן: "עניין רסלר") – עוד ב-21.02.2012.

14. מכאן, שכבר ערב חקיקת תיקון 19 ו 21, יכלה המדינה להעריך באופן סביר ביותר, כי בדומה לחוק טל, צפוי גם חוק זה להתבטל בגין אי-חוקתיותו, ובהתאם, יכלה להיערך למציאת הסדר חקיקתי הולם, או לחלופין לבצע את ההתאמות הנחוצות במנגנוני הצבא על מנת לקלוט מתגייסים מקרב בני הישיבות. לפיכך, לא ניתן למסגר את פרק הזמן שניתן למדינה אך ורק לאותה שנה שניתנה לדחיית הביטול בפסק הדין, שכן **פרק הזמן שעמד למדינה לגיבוש הסדר ראוי עמד בפועל על מעל 6 שנים**.

15. עוד לעניין זה, תביע העותרת תמיהה על נימוקיה של המדינה המבקשים לתלות את הצדקת בקשת הדחייה בחששות שהביעו השופטים באשר ל"פינג פונג" שצפוי להיווצר בעתיד, בין חקיקת חוקים בלתי חוקתיים לעיגון חוסר השוויון על-ידי הכנסת, לבין ביטולם על-ידי בית המשפט (פס' 7 לפסק דינו של כב' השופט עמית).

16. להבנתה של העותרת – ובניגוד לעמדת המדינה – אין חשש זה בא לחלוק על נקודת האיזון באשר לפרק הזמן הנחוץ למדינה לגיבוש הסדר חוקי חלופי, אלא מדובר בחשש כי גם ההסדר החלופי יהא נגוע באותם פגמים אינהרנטיים בהם היו נגועים קודמיו, ולפיכך יגיע גם הוא לפתחו של בית המשפט.

17. על-כן, נראה כי הדרך הראויה למנוע את המצב הבעייתי האמור, איננה על-ידי ניסיון נוסף לדחיית הקץ במספר חודשים נוספים, או הותרתו לטיפול הממשלה הבאה, אלא על-ידי שימת סוף לסאגה מתמשכת זו. זאת, באמצעות הסדרה אמיתית של הנושא – קרי, צמצום הפגיעה בעקרון השוויון, חלף ניסיון נוסף לעגן פטור מפלה מגיוס, בכסות לכאורה חוקתית של "קידום שוויון בנטל הגיוס".

התנהלות המדינה לאחר פסק הדין מחייבת דחיית הבקשה

18. בקצרה, תבקש העותרת להתייחס גם להתנהלות המדינה בתקופת ההתארגנות הארוכה שניתנה, ולכך שלא פעלה כראוי לניצול פרק הזמן הארוך שהוקצה לה לקיום המוטל עליה, ובכך שעד לשבועות האחרונים לא כינסה את הגורמים הרלוונטיים לשם יצירת הסדר חלופי חוקתי לסוגיית גיוס בני הישיבות.

19. הצעת החוק לתיקון מס' 25 הונחה למעשה על שולחן הכנסת לפני כעשרים ימים בלבד, ביום 02.07.2018. לאחר שעברה קריאה ראשונה החלו לדון בה בוועדה המיוחדת להסדרת מעמדם של תלמידי ישיבות, ושילובם של בוגרי ישיבות בשירות צבאי, בשירות לאומי-אזרחי ובעסקוקה – בנוהל מזורז ודחוף ביותר. כלומר, על-אף שניתנה למדינה שנה שלמה לגיבוש ההסדר החלופי – זו בחרה להותיר כחודשיים בלבד לדיון המורכב לגופו של עניין בכנסת.

20. היות והעותרת נכחה בחלק מן הדיונים בוועדה, יכולה היא להעיד כי סוגיה כה מורכבת של שילוב תלמידי ישיבות עוררה דיונים מורכבים ומעמיקים – על אף נסיונותיו של יושב ראש הוועדה להוביל קריאה רציפה ונטולת "הפרעות", ועל אף שלא נתנה זכות דיבור והעמקה לגורמים אשר הגיעו במיוחד לוועדה – בהם גם חברי כנסת.

21. למרות ניסיונות הזירוז של יושב ראש הוועדה, ניכר היה כי המתווה שהוצע בהצעת החוק מעורר מחלוקות רבות – ובהם מחלוקות אשר בהחלט ניתן היה להעריך מראש כי יוצאו, משכך, היה על המדינה להיערך מבעוד מועד לביטולו הצפוי של פרק ג' לחוק שירות ביטחון ביום 12.09.18, ולקיים דיונים בשלב מוקדם בהרבה ממועד תחילת הדיונים בפועל.

22. **עוד יצוין, כי בשנה זו, שניתנה על ידי בית המשפט הנכבד למדינה על מנת להתכונן לביטול פרק ג' לחוק, לא התקיימו בחירות, לא התקיימו אירועים חריגים המצדיקים מתן ארכה כגון מבצע צבאי או משבר אזרחי, לא התחלף השר הממונה והכנסת והממשלה פעלו כסדרן – ואף הוציאו תחת ידיהן מספר שיא של חוקים – ביניהם חוק יסוד וחוקים נוספים (ומעוררי מחלוקת) בעלי השלכות נרחבות על מדינת ישראל – חלקם קודמו בהליכי בזק ותוך הזזת הצעות חוק אחרות משולחן הדיונים, ושיעבוד מוחלט של עבודת הכנסת.**

23. כל אלו מעלים ספקות קשים באשר לנימוק המדינה כי דחיית ביטול פרק ג' נדרשת לאור חוסר יכולתה להביא להשלמת החקיקה במועד הקבוע, שכן ניכר כי מדובר במקרה של חוסר רצון של המשיבים למלא תפקידם ולהתעמת עם הקושי הפוליטי שיעלה מההסדר החוקי החדש.

24. הנה, לא קיים כל תימוך (או שמא נאמר, תירוץ) "אובייקטיבי" לבקשת הדחייה, כך שלמעשה מדובר באי-קיום הוראות בית המשפט ללא כל הצדקה לכך. (ודוק: העותרת תביע חששה שמא דווקא דחיית ביצוע פסק הדין תספק למשיבים תירוץ נוסף לבקשת דחייה – וזאת לאור מועד הבחירות המתקרב לכנסת). העותרת סבורה כי לא ניתן להשלים עם אזלת היד בה מתנהלות הכנסת והממשלה, ובוודאי אין לאפשר להם לחמוק מהתנהלות רשלנית ומזלזלת זו.

הטיעון בדבר "וואקום נורמטיבי" אינו נכון ואינו יכול לשמש עילה לדחיית ביצוע פסק הדין

25. נימוק נוסף אותו מעלה המדינה בבקשה לדחיית ביטול פרק ג' הוא כי ביטול החוק, בטרם השלמת הליך חקיקת תיקון מס' 25, יביא ל"וואקום נורמטיבי" - קרי מצב בו לא יחול כל הסדר חוקי אשר יסדיר את סוגיית גיוס החרדים. העותרת סבורה כי אין ממש בטענה זו, ולהפך – יש בה בכדי ללמד על גישתם המסוכנת של המשיבים המתכוונים לפעול בניגוד לחוק מקום בו יבוטל תיקון 21.

26. העותרת תזכיר לעניין זה, כי גם בהיעדר פרק ג', חוק שירות הביטחון המסדר את סוגיית הגיוס לצבא, עודנו עומד על כנו. סעיף 3 לחוק שירות הביטחון מגדיר את חובת ההתייבשות לרישום:

3" (א) פוקד רשאי, בצו, לקרוא לכל מיועד לשירות בטחון או יוצא-צבא להתייצב לרישום במקום ובזמן שהפוקד או מי שהוא הסמיך לכך קבע בצו.
(ב) מי שנקרא להתייצב כאמור חייב להתייצב במקום ובזמן שנקבעו כאמור ולמסור לפוקד או לאדם שמינה הפוקד לכך את הפרטים הנוגעים אליו שנקבעו בתקנות." [ההדגשות הן של הח"מ]

בנוסף, סעיף 13 מגדיר את חובת הגיוס הכללית, בלשונו:

13" פוקד רשאי, בצו, לקרוא –
(1) ליוצא-צבא, גבר, שנמצא כשר לשירות והוא באחד הגילים שמשמונה עשרה עד עשרים ותשע, או

שהוא רופא או רופא שיניים והוא באחד הגילים
שמלושים עד שלושים ושמונה ;
(2) **ליוצא-צבא, אשה, שנמצאה כשרה לשירות והיא
באחד הגילים משמונה עשרה עד עשרים ושש, או
שהיא רופאה או רופאת שיניים והיא באחד הגילים
שמעשרים ושבע עד שלושים ושמונה,**
**להתייצב, תוך התקופות הנזכרות בסעיף 20, לשירות סדיר
במקום ובזמן שקבע בצו הפוקד, או מי שהוא הסמיך לכך,
ואותו יוצא-צבא חייב להתייצב כאמור.** [ההדגשות הן של
הח"מ]

סעיף 1 מגדיר מי הם "יוצא צבא" ו"מועמד לשירות ביטחון":

1" [...]

"**יוצא-צבא**" – **אזרח ישראלי או תושב קבוע שמלאו לו
שמונה עשרה שנים וטרם קיבל פטור משירות ביטחון
מחמת גיל לפי סעיף 36א;**

[...]

"**מיועד לשירות בטחון**" – **אזרח ישראלי או תושב קבוע
שמלאו לו שש עשרה שנים וחצי וטרם קיבל פטור משירות
ביטחון מחמת גיל לפי סעיף 36א, ואשר עדיין לא התייצב
לשירות ביטחון;** [ההדגשות הן של הח"מ]

27. שילוב הוראות אלו מעלה כי הן חובת השירות הסדיר, והן חובת ההתייצבות לרישום בטרם
השירות, נועדו לחול כהוראה שיורית על כלל הציבור הישראלי – אזרחים ותושבי קבע –
במנותק משאלת דתיותם. לכן, בהיעדר פרק ג'1 הוראות החוק האמורות נותרות בעינן וחלות
על הציבור החרדי, הדתי והחילוני כאחד. מכאן שלא ניתן לטעון לאותו "וואקום נורמטיבי".

28. לפיכך, במידה ותיקון מס' 25 לא יכנס לתוקף עד תום תקופת ההתארגנות, התוצאה היא החלה
גורפת של חובת הגיוס הכללית גם על בני הציבור החרדי.

29. ואין אלו דברים חדשים. העותרת תזכיר כי לאחר ביטולו של חוק טל ניתנה למדינה שהות
לחקיקתו של הסדר חדש – גם שם המתינו המשיבים לזמן הפציעות כדי לפעול וגם שם נכשלו.
והנה, בעקבות כשלונם של המשיבים דאז מחד להביא להסדר חדש, ומחדלם מאידך למלא את
הוראות חוק שירות הבטחון הגישה העותרת דכאן עתירה לבג"ץ על מנת שיחייב את המשיבים
לפעול על פי הוראות חוק שירות בטחון, ובהעדר הסדר אחר, לפעול לגיוסם לצה"ל של תלמידי
הישיבות.

30. אז, בבג"ץ 5823/12 התנועה למען איכות השלטון בישראל נ' שר הבטחון (להלן: "בג"ץ
התנועה"), טענו המשיבים כי צה"ל החל בהערכות לקליטת חרדים ביחידות מתאימות להם,
וכי נשלחו צווי גיוס. עוד תזכיר העותרת כי בדיונים שהתקיימו אז, ובהתאם להוראות בית
המשפט, הציגו המשיבים נתוני גיוס המתייחסים לתלמידי הישיבות (ודוק: אז דובר בתלמידי
הישיבות האמיתיים, ולא כפי הגדרתו המתעתעת של "מיהו חרדי" בתיקון 19 ו-21).

31. והנה, וכפי שהציגה העותרת בפס' 46-49 לעיקרי הטיעון שהגישה ביום 13.04.2016, בתקופה
זו, חל זינוק משמעותי ביותר בגיוסם של בני הישיבות לשירות צבאי, בשיעור של 36.2% בתוך
שנה אחת בלבד. כמו כן, בשנה זו, אחוז המתייצבים לצו ראשון בקרב תלמידי הישיבות אשר
זומנו ללשכות הגיוס לאחר פקיעת תקפו של חוק טל, עמד על כ-89%. לשם השוואה, האחוז
באוכלוסייה הכללית עמד באותה התקופה על כ-94%.

32. הווה אומר – דווקא כאשר לא היה קיים בנמצא כל הסדר מפלה כזה או אחר, חל זינוק בגיוס תלמידי הישיבות ובנכונותם להתייצב לצו הראשון. מכך עולה כי דווקא אי-היענות לבקשת הדחייה של בית המשפט, תוך החל חובת הגיוס הכללית גם על ציבור בני הישיבות, היא האמצעי האפקטיבי ביותר לקידום השוויון בנטל הגיוס – **והרי זוהי הגשמת תכלית החוק.**

סיכום

33. אין חולק על מורכבותה, רגישותה וחשיבותה הציבורית של הסדרת סוגיית גיוסם של בני הציבור החרדי. בית המשפט הנכבד אף עמד בעצמו על מאפיינים אלו, ובהתאם, פסק כי בטלות פרק ג'1 לחוק שירות הביטחון תיכנס לתוקפה רק לאחר פרק זמן ארוך ביותר של כשנה, במהלכה הוטל על המדינה למצוא הסדר חוקי חלופי. שנה זו, הלכה למעשה, היא אחת מתוך למעלה משש שנים אשר עמדו למדינה בפועל לגיבוש הסדר חוקי בעל קשר רציונלי למטרותיו.

34. כהמשך ישיר של התנהלותה שהחלה בביטול חוק טל, מנסה המדינה לדחות את הקץ, במטרה להימנע מההשלכות הפוליטיות האפשריות של חקיקת תיקון מס' 25 – הוא ההסדר החלופי – ולגלגלו על הממשלה הבאה. לכן, בחרה המדינה לשבת על המדוכה, ולהתחיל את הליך החקיקה בכנסת באיחור של כעשרה חודשים, וזאת כדי לקבל את הדחייה מושא בקשה זו.

35. סטייה מהאיזון אותו יצר פסק הדין, במסגרתו ניתנה שנת ההיערכות, מתאפשרת במקרים חריגים בלבד, בהם הדחייה נועדה למנוע מצבים של אי-צדק משווע. לא זו בלבד שלא הציגה המדינה כל אינדיקציה לאפשרות ליצירת אי-צדק, במקרה דנן, עצם הדחייה היא אי-הצדק בהתגלמותו.

36. המדינה טענה כי פרק הזמן המבוקש הינו מידי וסביר, ואין בו לפגום בעקרון סופיות הדין. עם זאת, לא הציגה כל תימוכין בטענות אלה – ובוודאי לא הציגה בפני בית המשפט תכנית אופרטיבית ברורה ומחייבת לקידום הסדר חלופי (ובלאו הכי, דומה כי כל הסדר חלופי רק יקבע את אי השוויון וישמר את אותן בעיות שהקימו ההסדרים הקודמים).

37. גם טענת המדינה כי דחיית בקשתה תביא ליצירת "וואקום נורמטיבי" אינה עומדת, וזאת לאור אפשרות החלת הוראת הגיוס הכללית גם על תלמידי הישיבות – אפשרות אשר הוכיחה את עצמה היטב בעבר הקרוב.

38. בשולי הדברים, אולם לא בשולי חשיבותם, תבקש העותרת להתייחס לדרך התנהלותם של המשיבים עובר להגשת בקשת הדחייה. ביום 15.07.2018 פנה אל ב"כ העותרת, הח"מ אדם אשר הזדהה כמתמחה במחלקת הבג"צים וביקש לעדכן אותו בדבר כוונת המשיבים להגיש את בקשת הדחייה. בשיחת הטלפון שהתקיימה בין הח"מ לבין נציג מחלקת הבג"צים סוכם כי קודם להגשת הבקשה, תועבר טיוטא לידי העותרת – כמקובל ונהוג במקרים אלו – וזאת על מנת שהעותרת תוכל לצרף עמדתה.

39. להפתעתה הרבה של העותרת, ולאכזבתה, בשעות הצהריים נודע לה על הגשת הבקשה מקריאה על כך באמצעי התקשורת השונים – **ומבלי שניתנה לה ההזדמנות לעיין בבקשה או להגיב עליה קודם הגשתה.** לא זו בלבד – הופעתה העותרת לגלות בגוף הבקשה כי המשיבים מעדכנים את בית המשפט הנכבד כי "עמדתה תוגש בנפרד" – וזאת מבלי שדבר זה תואם או סוכם אתה מבעוד מועד.

40. לו היו הדברים מתנהלים כפי סדרם, די היה בהתנהלות בלתי אחראית (בלשון המעטה) זו של המשיבים, אשר פעלו בצורה בלתי קולגיאלית ואף הטעו את בית המשפט הנכבד, בכדי לדחות את הבקשה על הסף ולו מתוך הטעמים הפרוצדוראליים הברורים. ואף על פי כן, סבורה העותרת כי בוודאי שיש בטעמים המהותיים שהעלתה לעיל בכדי לדחות בקשה זו ולהורות על קיום פסק הדין במועדו.

41. מכל האמור לעיל, תבקש העותרת להתנגד לבקשת המדינה לדחיית ביטול פרק ג'1, וכן תתכבד לבקש מבית המשפט הנכבד להורות כי עם ביטולו, בהיעדר הסדר חוקי חלופי, יחולו הוראות חוק שירות בטחון על הציבור החרדי באופן שווה.

42. מן הדין ומן הצדק להענות לאמור בתגובה זו.

תומר נאור, עו"ד

ב"כ העותרת

ירושלים, יא' אב, 23 ביולי 2018